

društvo za sonaraven razvoj
Association for Sustainable Development

letno poročilo

2022

Leto novosti in sprememb

V letu 2022 smo bili priča globalnemu vročinskemu valu, ki se je znašel tudi v najbolj brani objavi na družbenih omrežjih Focusa v letu 2022, z dosegom več kot 57.000 bralcev. Temperaturo pa so nam dvigovale tudi druge teme.

Največ smo se posvečali podnebno-energetskim politikam, obnovljivim virom energije, reševanju energetske revščine in pravičnemu prehodu ter globalni odgovornosti in potrošnji, naše delo pa smo usmerili tudi na področje mobilnostne revščine.

Če izpostavimo le nekaj dosežkov: sodelovali smo pri vzpostavitvi prve zadružne samooskrbne sončne elektrarne v Sloveniji, obiskali smo skoraj 200 gospodinjstev, ki jih je prizadela energetska revščina, na mednarodni poletni šoli politične ekologije 2022 smo gostili več kot 200 udeležencev in odpravili smo se na reportažno potovanje po poteh uničenega gozda v Boliviji.

Za visoko temperaturo (ali pa vsaj obrate) so poskrbeli tudi uspehi pri prijavih na nove projekte in novosti v ekipi Focusa. V letu 2022 smo se uspešno prijavi na kar sedem novih projektov. Postali smo partnerji pri štirih povsem novih projektih, pri katerih smo že zavihali rokave. Teme teh projektov so energetska revščina in energetske obnove domovanj, krepitev vloge premalo zastopanih žensk v energetskem sektorju, možnosti bolj participativnega demokratičnega odločanja ter mobilnostna revščina.

Lansko leto smo doživeli tudi največ sprememb v ekipi. Po dobrih 10 letih dela je ekipo Focusa zapustil Tomislav Tkalec, pridružila pa sta se nam Polona Valič, ki predstavlja novo moč na področju financ in administracije, ter Matjaž Grmek, ki bo delal na področju energije in podnebja. V svojo ekipo smo letos sprejeli tudi Jevgenijo Zasiadko – Ženjo, vodjo oddelka za podnebje v ukrajinski nevladni organizaciji Center za okoljske iniciative Ecoaction, ki v času vojne v Ukrajini dela iz naše pisarne.

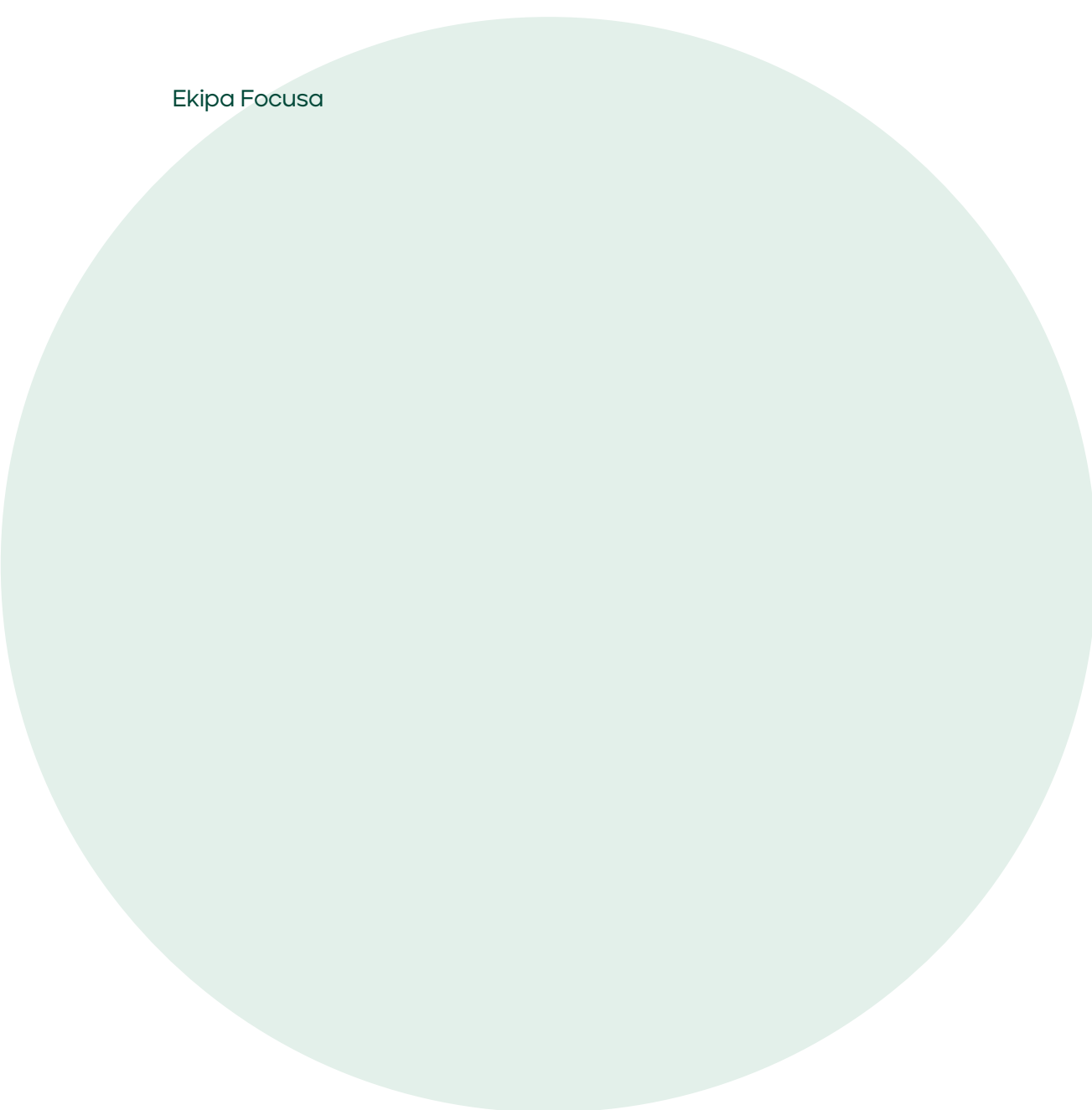

Pomembna pridobitev leta 2022 je nova [spletna stran Focusa](#), ki je nastala predvsem zaradi želje po izboljšani uporabniški izkušnji, zlasti obiskovalcev z mobilnih naprav.

V času priprave letnega poročila je Focus obeležil 20. obletnico svojega delovanja. Ponosno lahko rečemo, da uspešnega. Zmage in dosežki na področju okoljskega delovanja in podnebnih sprememb so praviloma manjši, a tečemo na dolge proge, kjer je pomembna predvsem vztrajnost.

Hvaležni smo, ker nas pri tem podpirate in vztrajate z nami!

Ekipa Focusa

/ Focusov 2022 v številkah

532

naročnikov
e-novic

163

novih naročnikov

14

je novo rekordno število
zaposlenih v Focusu

270

intervjujev je opravila Ženja za
medije po vsem svetu

850

medijskih objav
je omenjalo Focus
(verjetno pa smo kakšno
še zgrešili)

524

ur dela so opravili
prostovoljci in prostovoljke

2.108

km je Marjetka prekolesarila na poti v
službo in domov (184 km manj kot lani)

360

evrov članarine in

1.675,87

evra, ki smo jih prejeli iz donacij dohodnine,
smo darovali Energetski zadrugi Zeleni Hrastnik

129

mesecev je bil Tomi
zaposlen v Focusu

podnebje

Podnebne spremembe

Namen je vplivati na pripravo stališč, programov, strategij ter predpisov vlade in EU z oblikovanjem stališč in posredovanjem pripomb relevantnim deležnikom, z organizacijo in sodelovanjem na dogodkih (posveti, srečanja, sestanki, razprave), z zagovorništvom, s spremljanjem izvajanja sprejetih politik ter z ustreznim odzivanjem in delom z mediji.

Aktivnosti

V letu 2022 smo:

1. nadaljevali s spremljanjem procesa sprejemanja zakonodajnega svežnja Pripravljeni na 55;
2. sodelovali v procesu sprejemanja Zakona o varstvu okolja (ZVO-2; v zakon smo uspeli vnesti poglavje Podnebna politika) in Uredbe o pravici do nadomestila za kritje posrednih stroškov zaradi stroškov emisij toplogrednih plinov (preprečili smo nenamensko rabo sredstev Sklada za podnebne spremembe za industrijo);
3. se vključili v proces revizije NEPN (koordinirali prispevek mreže Plan B v okviru predhodnega posvetovanja) in proces priprave podnebnega zakona. Predstavnica Focusa je bila imenovana v Svet ministra za okolje in prostor za sodelovanje z nevladnimi organizacijami kot predstavnica NVO za področje podnebnih sprememb. Sodelovati smo začeli tudi na srečanjih državnih sekretarjev z NVO in GZS na temo razvojnih spodbud za zeleni prehod.

Nekatere aktivnosti spremljanja politik smo izvajali v okviru mreže Plan B, kjer Focus koordinira delovno skupino za podnebno politiko.

LIFE UNIFY

(Bringing the EU together on climate action)

Projekt je bil namenjen pospešitvi in olajšanju pravičnega ter pravočasnega prehoda držav članic EU v nizkoogljična in odporna gospodarstva. S tem namenom je združeval in povezoval tri ključna področja podnebnih politik – načrtovanje rabe EU sredstev ter dolgoročno podnebno načrtovanje z nacionalnimi energetske in podnebnimi načrti (NEPN) ter dolgoročnimi podnebnimi strategijami. Ker je za učinkovito izvajanje podnebnih politik ključno tudi usklajevanje med lokalnimi, nacionalnimi in dolgoročnimi strategijami EU, so si projektni partnerji prizadevali za konsistentno in usklajeno podnebno ukrepanje na vseh ravneh, vključno z akcijskimi načrti za podnebje in energijo na lokalni ravni (SECAP). To je bilo doseženo s koordiniranimi ciljno usmerjenimi dejavnostmi v desetih državah članicah EU.

Aktivnosti

1. Izvajali smo zagovorniške aktivnosti na področju rabe sredstev EU in sodelovali pri pripravi poročila o **zelenem okrevanju EU**.
2. V sodelovanju z Razvojnim centrom Novo Mesto smo izvedli **delavnico za občine** o pomenu dolgoročnega podnebno energetskega načrtovanja na lokalni ravni.
3. Sodelovali smo pri pripravi poročila o **izvajanju uredbe o porazdelitvi prizadevanj na nacionalni ravni**.
4. Organizirali smo mednarodno konferenco o **dobrih praksah na področju podnebnih in energetskih ukrepov občin**.
5. Sodelovali pri **pripravi priporočil** za krepitev podnebnih in energetskih ciljev v nacionalnih energetskih in podnebnih načrtih.

Cilji & načrti

Projekt se je septembra 2022 zaključil.

Krajše projektno poročilo:

<https://focus.si/se-dolga-pot-do-podnebne-nevtalnosti-ob-zakljucku-projekta-life-unify>.

Povezavi

<https://unify.caneurope.org>

<https://focus.si/projekti/unify-bringing-the-eu-together-on-climate-action/>

LIFE TogetherFor1.5

(Bringing EU Member States together to achieve the 1,5°C objective of the Paris Agreement)

Septembra 2022 smo pričeli z izvajanjem projekta LIFE TogetherFor1.5 – Bringing EU Member States together to achieve the 1,5°C objective of the Paris Agreement. Cilj projekta je uskladiti podnebne in energetske za-veze ter ukrepe EU s ciljem omejitve globalnega segrevanja na 1,5° C glede na predindustrijsko dobo iz pariškega podnebnega sporazuma. V ta namen projekt gradi na priložnostih, ki jih prinaša revizija podnebne in energetske politike (dokon-čanje zakonodajnega svežnja Pripravljeni na 55, revizija nacionalnih energetskih in podnebnih na-črtov ter revizija nacionalnih dolgoročnih strategij) v obdobju izvajanja projekta (september 2022–av-gust 2025), ter na izboljšanju javnega sprejemanja bolj ambicioznih in vključujočih podnebnih ukrepov.

Aktivnosti

1. sodelovanje v postopku revizije nacionalnega energetskega in podnebnega na-črta – odziv mreže Plan B v okviru preliminarne posvetovanja;
2. sodelovanje pri pripravi s pariškim sporazumom usklajenega scenarija razogljji-čenja Slovenije (scenarij PAC);
3. spremljanje procesa sprejemanja zakonodajnega svežnja Pripravljeni na 55.

Cilji & načrti

- raziskava in poročilo o družbenih koristih podnebnega ukrepanja v 13 državah čla-nicah EU ter komunikacijska kampanja o pozitivnih učinkih hitrejšega ukrepanja na kakovost življenja prebivalcev in prebivalcev Slovenije;
- spremljanje, analiza ter vključitev v proces revizije nacionalnega energetskega in podnebnega načrta; priprava nacionalnega scenarija razogljjičenja, usklajenega s pariškim sporazumom;
- spremljanje izvajanja NEPN Slovenije; posodobitev orodja za spremljanje izvajanja
- analiza dolgoročne strategije Slovenije glede na okrepljeni cilj EU za leto 2030, po-tencialni novi cilj za leto 2040 in pariški sporazum.

Povezava

<https://focus.si/projekti/togetherfor1-5>

LIFE IP CARE4CLIMATE

LIFE IP CARE4CLIMATE je integralni projekt, ki s pomočjo ozaveščanja, izobraževanja in usposabljanja ključnih deležnikov spodbuja izvajanje ukrepov, s katerimi bo Slovenija dosegla svoje cilje zmanjšanja emisij toplogrednih plinov. Focus v okviru projekta izvaja oz. sodeluje pri izvajanju naslednjih aktivnosti:

- ozaveščanje o podnebnih spremembah in njihovih posledicah za Slovenijo ter spodbujanje dobrih praks zmanjševanja emisij toplogrednih plinov;
- podpora lokalnim skupnostim pri prehodu v nizkoogljično družbo – med drugim upravljamo spletno platformo za trajnostno upravljanje z viri skupnosti www.dovoljzavse.si ter izvajamo programe podpore občinam in demonstracijske projekte;
- krepitev zmogljivosti za koncepte nizkoogljične družbe v visokošolskem izobraževanju (organizacija mednarodnih poletnih šol);
- krepitev zmogljivosti javne uprave (nacionalnih in lokalnih organov) za prehod v nizkoogljično družbo in izvajanje participativnih procesov;
- nadgrajevanje lokalnih energetskega konceptov (LEK-ov).

Aktivnosti

V letu 2022 smo:

1. izvajali programe podpore občinam za trajnostno upravljanje z viri skupnosti v občinah Hrastnik, Postojna in Kočevje ter sodelovali pri izvajanju programa podpore za občine Tolmin, Kobarid in Bovec. Konec leta smo se dogovorili za vsebino programa podpore tudi z občino Maribor;
2. izvajali demonstracijska skupnostna projekta v Postojni (Center trajnostne mobilnosti) in Hrastniku (zadružna skupnostna sončna elektrarna Sončna šola Hrastnik). Oba projekta bosta zaključena v letu 2023;
3. soorganizirali nacionalno konferenco z naslovom »Trajnostni odzivi skupnosti na podnebno krizo in draginjo«;
4. pripravili dva novičnika Dovolj za vse, upravljali spletno platformo <http://dovoljzavse.si> in FB profil Dovolj za vse;

5. organizirali odmevno mednarodno poletno šolo politične ekologije z naslovom »Novi koncepti za pravične tranzicije – K dobremu življenju znotraj planetarnih omejitev«, ki se je je udeležilo 225 tujih in domačih študentov, raziskovalcev in teoretikov, predstavnikov odločevalcev, civilnodružbenih organizacij ter medijev;

6. izvedli dve delavnici za usposabljanje javnih uslužbencev za prehod v nizkoogljično družbo na temo vključevanja javnosti v odločanje.

Povezave

www.dovoljzavse.si

www.care4climate.si

<https://focus.si/projekti/7451/page/2/>

Projekt ClimACT je bil prednostno namenjen mobilizaciji in aktivaciji mladih glede ukrepanja na področju podnebnih sprememb in družbene pravičnosti. Namenjen je bil izobraževanju in ozaveščanju o povezavi med podnebnimi spremembami in razvojem. Posvečal se je tudi prepletu podnebne krize in enakosti spolov, ki je pri nas večinoma spregledano področje.

Izpostavljam

Pet podnebnih skupščin mladih, na katerih je več kot 150 udeleženk in udeležencev v sklopu Mladih za podnebno pravičnost demokratično in vključujoče pripravilo 29 zahtev za ambiciozen in pravičen zeleni prehod.

Aktivnosti

1. podnebne skupščine in podnebni štrajk 2022;
2. razprava z ministroma U. Brežanom in B. Kumrom z naslovom »Kakšen bo zeleni prehod?«;
3. okrogla miza »Ekofeminizem v Sloveniji«.

Financerji & partnerji

Projekt je bil financiran iz programa Evropske komisije DEAR.

Partnerja sta bila PIC in Umanotera.

Povezava

<https://focus.si/projekti/climact>

energija

Namen te široke dejavnosti je zagotoviti okoljsko učinkovite in ambiciozne energetske politike, ki primerno odgovarjajo na podnebne, okoljske in razvojne izzive. Še posebej pomembno je, da te politike prispevajo k zelenemu in pravičnemu energetskemu prehodu ter k zmanjšanju rabe energije, učinkoviti rabi energije in rabi obnovljivih virov energije.

/ Aktivnosti

1. Na ravni EU smo sledili razpravam o energetskih dosjeih znotraj svežnja Pripravljeni na 55 (direktiva o energetski učinkovitosti, direktiva o obnovljivih virih energije).
2. Sodelovali smo pri pripravi nacionalne zakonodaje na področju obnovljivih virov energije (interventni predpisi, Uredba o samooskrbi z električno energijo iz OVE, Uredba o določitvi nalog kontaktne točke za spodbujanje rabe obnovljivih virov energije, Zakon o umeščanju nekaterih OVE v prostor itd.)
3. Vključili smo se v proces revizije NEPN.
4. Koordinirali smo delovno skupino za trajnostno energijo pri mreži Plan B za Slovenijo. Del aktivnosti na področju energetskih politik se je tako navezoval na delo znotraj te delovne skupine.
5. Na spletni strani ter družbenih omrežjih smo redno objavljali novice, povezane z energetske politiko in dogajanjem v energetskem sektorju. Sestankovali in komunicirali smo z različnimi deležniki, podali več izjav za medije ter redno spremljali dogajanje na tem področju. Sodelovali smo tudi na več dogodkih in konferencah, ki so se nanašali na področje energetike.
6. Opozarjali smo na tveganje in nevarnosti, ki jih prinaša izkoriščanje jedrske energije. Z aktivnostmi odpiramo vprašanja in podajamo argumente proti nadaljnji rabi jedrske energije, ki so namenjeni odločevalcem in javnosti, obenem pa promoviramo bolj trajnostne oblike pridobivanja energije. Vključeni smo bili v proces presoje vplivov podaljšanja obratovanja NEK na okolje.

7. Analizirali smo nezaželene družbene učinke podnebno-energetskih politik in ukrepov EU. Analiza predstavlja tudi nekaj ukrepov in priporočil za preprečevanje nezaželenih družbenih učinkov ukrepov, ki jih potrebujemo, da bi nas obvarovali pred podnebnim zlomom. Poročilo se posebej posveča ženskam, saj raziskave in izkušnje kažejo, da so te med oblikovanjem in izvajanjem ukrepov proti podnebnim spremembam ter za pravičen in zelen energetski prehod pogosto v deprivilegiranem položaju.

Povezave

Analiza nezaželenih družbenih učinkov:

<https://focus.si/wp-content/uploads/2022/05/Analiza-negativnih-druzbenih-ucinkov-evropskih-podnebnih-in-energetskih-ukrepov.pdf>.

/ EmpowerMed

(Empowering women to take action against energy poverty in the Mediterranean)

Projekt naslavlja izziv energetske revščine v Sredozemlju, še posebej pa se osredotoča na vključevanje in opolnomočenje žensk. V sredozemskih državah se obalna območja soočajo s številnimi posebnimi izzivi na področju energetske revščine, povezanimi predvsem s toplotnim udobjem stanovanj. Stavbe so zelo slabo izolirane, pogosto nimajo ogrevalnih sistemov ali pa so ti zelo neučinkoviti. Komponenta hlajenja predstavlja v teh področjih pomemben element energetske revščine.

Energetska revščina nesorazmerno prizadene ženske in gospodinjstva, ki jih vodijo ženske, vendar pa so ženske obenem močne akterke v boju proti energetske revščini. Čeprav je o vplivih energetske revščine na zdravje znanega veliko, je vključevanje zdravstvenih delavcev v naslavljanje energetske revščine redko. Glavni cilj projekta je prispevati k zmanjšanju energetske revščine v Sredozemlju s poudarkom na ženskah.

Izpostavljamo

- Projekt EmpowerMed je sodeloval pri dveh dogodkih na EU Sustainable Energy Week.
- Sodelovali smo na forumu Right to energy: <https://righttoenergy.org/event/tackling-energy-poverty-a-fight-for-social-justice>.

Aktivnosti

1. Uresničevali smo praktične ukrepe za zmanjšanje energetske revščine (obiski gospodinjstev, skupnostna srečanja).
2. Izvedli smo spletni seminar o obnovljivih rešitvah za naslavljanje energetske revščine: <https://www.empowermed.eu/webinar-photovoltaic-solutions-to-tackle-energy-poverty-in-the-mediterranean-with-a-gender-perspective>.
3. Sodelovali smo pri več kot 5 dogodkih na evropski ravni ter v evropskih procesih odločanja.
4. Projekt EmpowerMed smo koordinirali in ga predstavili na več kot 20 različnih dogodkih, v člankih in glasilih.

Povezave

<https://www.empowermed.eu>

<https://focus.si/projekti/empowermed>

Facebook: EmpowerMed.eu

Twitter: @EmpowerMed_eu

/ Preučitev in strokovne podlage za razvoj ukrepov za boj proti energetske revščini

Cilj preučitve in strokovnih podlag je prispevati k zmanjšanju energetske revščine ter izboljšanju zdravja in kakovosti življenja ljudi, ki jih prizadene energetska revščina. Namen je raziskati vzroke in posledice energetske revščine ter zagotoviti osnovo za določitev potrebnih kazalnikov, ki so nujni za izboljšanje razumevanja problema ter opredelitev ukrepov.

Namen je:

- razviti dolgoročno strategijo namesto zgolj kratkoročno;
- zagotoviti trajnostno politiko in ukrepe na področju energetske revščine s prenosom odgovornosti za reševanje problema z lokalnih akterjev in nevladnih organizacij na odločevalce na visoki ravni;
- krepiti zmogljivosti odločevalcev, da prevzamejo vodilno vlogo pri reševanju energetske revščine;
- zagotoviti spremljanje in oceno ukrepov in programov energetske revščine,
- okrepiti vse akterje: javne organe, raziskovalce in akademske kroge ter nevladne organizacije;
- spodbuditi povezave med socialnimi, energetskimi, zdravstvenimi in okoljskimi institucijami ter zagotoviti izmenjavo podatkov.

Aktivnosti

K projektu smo prispevali pri naslednjih dejavnostih:

1. analiza posameznih rešitev držav članic EU;
2. analiza dosedanjega stanja energetske revščine v Sloveniji na lokalni in nacionalni ravni;
3. analiza vzrokov za nastanek energetske revščine;
4. podrobna opredelitev politik in ukrepov za boj proti energetske revščini na različnih področjih in v povezavi z drugimi ustreznimi nacionalnimi programi;

5. oblikovanje predloga za povečanje zmogljivosti odločevalcev, da ti prevzamejo vodilno vlogo pri reševanju energetske revščine, ter okrepitev vseh akterjev, javnih organov, raziskovalcev in akademskih krogov ter nevladnih organizacij za namene zmanjševanja energetske revščine;
6. preučitev možnosti in priložnosti za uskladitve energetske in socialne politike; povezava politike na področju energetske revščine s širšo paleto politik na področjih, kot so zaposlovanje, stanovanjska politika ali pokojninska politika.

Partnerji

Javno naročilo s strani Ministrstva za infrastrukturo (po novem MOPE); partnerji: Institut Jožef Stefan, Inštitut za ekonomska raziskovanja.

/ **ENGAGER – Energy Poverty Action: Agenda Co-Creation and Knowledge Innovation**

ENGAGER je raziskovalna mreža, katere cilj je razvoj in krepitev mednarodne skupnosti raziskovalcev in praktikov, ki se osredotoča na boj proti energetske revščini – nezmožnosti zagotavljanja ustreznih ravni domačih energetskih storitev (kot so ogrevanje, razsvetljava, hlajenje, naprave). ENGAGER združuje znanstvenike in praktike iz Evrope in od drugod, ki se osredotočajo na različne vidike kompleksnih izzivov energetske revščine. Cilj akcije COST ENGAGER 2017–2021 je doseči temeljite spremembe pri raziskovanju in zmanjševanju energetske revščine na ravni gospodinjstev v Evropi. Akcija omogoča razvoj celovitih, inovativnih in na dokazih temelječih političnih okvirov.

Izpostavljamo

- Sodelovali smo pri objavi članka o politikah ukrepanja proti energetske revščini v prestižni reviji Energy Policy <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0301421522004025>.
- Sodelovali smo na zaključni konferenci projekta v Budimpešti v marcu 2022.

Povezavi

<http://www.engager-energy.net>

@EngagerCOST

/ **RENOVERTY,**

»Home Renovation Roadmaps to Address Energy Poverty in Vulnerable Rural Districts«

Projekt, ki se je začel konec leta, naslavlja izziv energetske revščine v gospodinjstvih na podeželju in v primestnem okolju v srednji in jugovzhodni ter južni Evropi. Spodbuja energetsko prenovo stavb z vzpostavljanjem metodološkega in praktičnega okvira za pripravo prenovitvenih načrtov (angl. energy renovation roadmaps) za ranljive soseske na finančno izvedljiv in družbeno pravičen način.

V sklopu projekta bodo razviti operativni načrti prenove za eno ali večstanovanjske stavbe na podeželju ter prilagodljiv model za zagotovitev široke geografske uporabnosti in razširjenosti prenovitvenih načrtov, tako v pilotnih regijah kot tudi za razširitev na celotno EU. Dejavnosti projekta so usmerjene k pripravi orodij in virov za podporo lokalnim akterjem pri pripravi in izvedbi finančno izvedljivih prenovitvenih načrtov ob sodelovanju vseh akterjev in pripravi široko uporabnega modela. Strateški pomen projekta se kaže v zmanjšanju logističnih, finančnih, administrativnih in zakonodajnih obremenitev, ki jih povzroča kompleksen postopek prenove z vključitvijo več deležnikov, ter v zagotavljanju vključevanja družbene razsežnosti v prenovo stavb, tudi z vključevanjem varnosti, udobja in boljšega dostopa za občane z namenom izboljšanja kakovosti življenja ranljive populacije.

Projekt predvideva sedem pilotnih projektov: Sveta Nedelja (Hrvaška), Tartu (Estonija), Bükk-Mak & Somló-Marcalmamente-Bakonyalja Leader (Madžarska), Zasavje (Slovenija), Parma (Italija), Coimbra (Portugalska) in Osona (Španija). Na dolgi rok bo projekt prispeval k razvoju podeželja in primestnih območij.

Aktivnosti

1. Sodelovali smo na zagonskem sestanku projekta novembra v Bruslju ter na rednem delovnem e-sedanku vodij DS v decembru.
2. Vzpostavili smo kontakt z deležniki v Zasavju (LAS Zasavje in RRA Zasavske regije).

Cilji & načrti

- V Zasavju bomo pripravili prenovitvene načrte za zvišanje energetske učinkovitosti in kakovosti bivanja (angl. energy renovation roadmaps) za nekaj energetske revnih gospodinjstev (v različnih tipih domovanj).
- Model prenovitvenih načrtov bomo skušali razširiti tudi v druge regije.
- Ozaveščali bomo o problematiki na lokalnem, regionalnem in nacionalnem nivoju z vključevanjem različnih deležnikov ter z javnimi predstavitvami oz. delavnicami.
- Zagovarjali bomo politike in ukrepe za naslavljanje energetske revščine med ključnimi akterji na lokalni, nacionalni in evropski ravni.

Povezava

<https://focus.si/projekti/renoverty>

mobilnost

Delo na evropskih politikah na področju prometa

V sodelovanju z mrežo Transport & Environment in drugimi evropskimi organizacijami smo tudi preteklo leto delali na zagovorništvu bolj ambicioznih evropskih politik na področju prometa. V središču našega dela so bili dosjeji svežnja Pripravljeni na 55, predvsem standardi CO₂ za avtomobile, ter Uredba o vzpostavitvi infrastrukture za alternativna goriva v prometu in Direktiva o obnovljivih virih energije. Pri delu aktivnosti se osredotočamo tudi na spodbujanje vozil z manj izpusti zračnih onesnaževal in v okviru tega zagovorništvu novega standarda EURO7. Problemizirali smo rabo vodika in e-goriv v cestnem prometu.

Izpostavljam

V letu 2022 nam je skupaj s partnerji uspelo zagotoviti, da nov predlog standardov CO₂ za osebna vozila in kombije določa leto 2035 kot datum opustitve prodaje vozil z motorji z notranjim zgorevanjem v EU. Prav tako bo EU opustila biogoriva iz palmovega in sojinega olja.

Aktivnosti

Poleg zagovorništva na področju evropskih politik smo se pri delu aktivnosti osredotočali tudi na področje onesnaženja zraka, kjer smo sodelovali v kampanji Clean Cities Campaign. V začetku leta smo objavili rezultate raziskave [razvrstitve mest](#), kjer je [sodelovala tudi Ljubljana](#). V okviru kampanje smo izdali Smernice za zmanjševanje izpostavljenosti onesnaževalom iz prometa v vrtcih, šolah in njihovi okolici. Prav tako smo med predvolilno kampanjo za lokalne volitve pozvali kandidate, da ukrepajo proti onesnaženemu zraku, ter temo kakovosti zraka postavili na agendo predvolilnih debat.

Povezave

<https://focus.si/bodocim-zupanom-v-mestnih-obcinah-ukrepajte-proti-onesnazenemu-zraku>

<https://focus.si/smernice-za-zmanjsevanje-izpostavljenosti-onesnazevalom-iz-prometa-v-vrtcih-solah-in-njihovi-okolici>

<https://focus.si/prelomni-dogovor-za-podnebje-dogovor-eu-o-prepovedi-prodaje-avtomobilov-z-motorji-na-notranje-izgorevanje-po-letu-2035>

<https://focus.si/obmocja-z-nizkimi-emisijami-lahko-znatno-zmanjsajo-raven-onesnazenosti-zraka>

<https://focus.si/evropski-poslanci-morajo-dati-prednost-hrani-in-ne-gorivom/>

<https://focus.si/draga-in-okoljsko-neucinkovita-biogoriva>

<https://focus.si/v-nekaterih-sektorjih-prometa-bodo-vodik-in-e-goriva-neizbezna-v-cestnem-prometu-prioriteta-baterijska-vozila>

<https://focus.si/odprto-pismo-ne-novi-infrastrukturi-za-zemeljski-plin-v-prometu>

<https://focus.si/prehranska-varnost-pred-biogorivi-bomo-hranili-avtomobile-ali-ljudi>

<https://focus.si/sibki-tocki-ljubljane-dostopnost-jpp-in-onesnazen-zrak>

/ Aktivnost v okviru Koalicije za trajnostno prometno politiko, Mreže za prostor in Partnerstva za okolje in zdravje

Focus je član Koalicije za trajnostno prometno politiko (KTPP), Mreže za prostor in Partnerstva za okolje in zdravje, neformalnih združenj, ki si prizadevajo za trajnostno prometno politiko, manjši vpliv prometa na zdravje in trajnostne prostorske politike. Vse tri mreže so varuhi tekočih prometnih procesov in projektov na lokalni, nacionalni in evropski ravni ter hkrati omogočajo prenos znanja znotraj omrežij.

Aktivnosti (EU)

- sodelovanje na številnih konferencah na področju onesnaženosti zraka;
- komentiranje predloga direktive o kakovosti zunanjega zraka (AAQD).

Aktivnosti (SLO)

1. Podali smo komentarje k dokumentom kohezijske politike 2021–2027 in k Zakonu o upravljanju JPP.
2. Sodelovali smo na več dogodkih o elektromobilnosti.
3. Zaključili smo celoletne meritve onesnaženosti z NO₂ na štirih lokacijah v Ljubljani in rezultate predstavili javnosti,
4. Izvajali smo zagovorniške aktivnosti na področju JPP v Sloveniji.

Povezave

<https://focus.si/meritve-no2-kje-v-ljubljani-je-dihanje-res-nevarno>

<https://focus.si/dan-brez-avtomobila-vsak-teden>

<https://focus.si/onesnazenost-zraka-zaradi-prometa-visoka-merilnih-mest-pa-premalo>

/ Mobilnostna revščina

Ob koncu leta smo pričeli izvajati projekt Mobilnostna revščina, kjer bomo odgovarjali na naslednja vprašanja: Kaj je mobilnostna revščina? Kako jo opredelimo? Kakšno je stanje obravnavanje mobilnostne revščine v drugih državah? Kakšen je dostop prebivalcev do različnih ciljnih potovanj? Katere skupine so najbolj ranljive? Kakšni so mogoči ukrepi za omilitev mobilnostne revščine?

Izpostavljamo

Objavili smo strokovni članek v [Urbanih izzivih](#)

Cilji & načrti

Po opredelitvi mobilnostne revščine in kazalnikov za njeno določanje ter identifikaciji ranljivih skupin bomo raziskovali, kje se pojavlja mobilnostna revščina v Sloveniji, v srednji in vzhodni Evropi ter v državah, kjer jo že dlje raziskujejo. Z analizami dostopnosti javnega potniškega prometa bomo s partnerji projekta najprej preučevali prostorsko in časovno dostopnost omrežja javnega potniškega prometa, v drugem koraku pa identificirali ranljive družbene skupine, ki se spopadajo z mobilnostno revščino. Z intervjuji bomo dobili vpogled v konkretne razloge in družbeno-ekonomske posledice mobilnostne revščine. Na podlagi te analize ter scenarijev rasti cen energentov in mobilnostnih storitev bomo predlagali ukrepe za blaženje mobilnostne revščine.

Povezava

<https://focus.si/odvisnost-od-avtomobilov-nas-bo-drago-stala>

globalna odgovornost in potrošnja

Obleka naredi človeka

Kot zaključek projekta Obleka naredi človeka smo še enkrat poslali pobudo odločevalcem za znižanje stopnje DDV na izdelke in storitve ponovne rabe. Spremenjena davčna zakonodaja na ravni EU namreč daje državam članicam večjo fleksibilnost pri oblikovanju in spreminjanju davkov – med drugim omogoča znižanje DDV na omenjenem področju kot prispevek k zelenemu razvoju. Pobudo smo naslovili na obe vladi, a nobena žal ni pokazala velikega zanimanja. Poleg štirih organizacij pobudnic se je pod [pobudo](#) podpisalo že več kot 74 organizacij in posameznikov.

Aktivnosti

- 23. aprila smo praznovali dan v rabljenih oblačilih.
- Izdali smo glasilo [Etični potrošnik](#) Manj je več – obleka naredi človeka.

OBLEKA NAREDI ČLOVEKA

/ CSDDD

(angl. Corporate Sustainability
Due Diligence Directive)

ali direktiva o skrbnem pregledu glede trajnostnosti

V okviru projektov Our Food. Our Future ter Wellspring smo se vključili v mrežo organizacij, ki zahteva ambiciozno zakonodajo za preprečevanje kršitev človekovih pravic in uničevanja okolja v vrednostnih verigah podjetij, ki poslujejo v EU. Ob kršitvah morajo imeti žrtve pravico in možnost zahtevati prekinitev škodljivih načinov poslovanja ter povračilo škode. Mreža se imenuje Justice is Everybody's Business. Odločevalcem smo poslali več pozivov in tri stališča.

Poleg tega smo v sodelovanju z inštitutom Ekvilib in Pravično trgovino pripravili analizo poročanja slovenskih podjetij o skrbnem pregledu na področju človekovih pravic. Analiza bo javnosti predstavljena v letu 2023.

Aktivnosti

1. sodelovanje pri oblikovanju kampanje na ravni EU;
2. sodelovanje pri oblikovanju stališč;
3. posredovanje stališč poslancem Evropskega parlamenta;
4. predstavljanje problematike v Sloveniji;
5. priprava in oddaja stališč v slovenski parlament.

Povezave

Pobuda februar 2022: <https://focus.si/s-predlogom-evropske-komisije-za-bolj-e-ticne-dobavne-verige-končno-do-pravil-za-podjetja>

Analiza predloga EK in pobuda maj 2022: <https://focus.si/vrednostna-veriga-je-tako-mocna-kot-njen-najsibkejsi-clen>

Blog pripravnice Lucille o primerih Total in Casino: <https://focus.si/odgovornost-velikih-multinacional-k-za-negativne-vplive-njihovih-dobavnih-verig-sojenje-podjetjema-total-in-casino>

Zagon kampanje Justice is Everybody's Business: <https://focus.si/100-organizacij-civilne-druzbe-in-sindikato-zahteva-eu-mora-dati-prednost-clovekovim-pravicam-pred-dobickom>

Pobuda Evropskemu svetu, november 2022: <https://focus.si/100-organizacij-civilne-druzbe-in-sindikato-zahteva-eu-mora-dati-prednost-clovekovim-pravicam-pred-dobickom>

/ Evropske dobavne verige in deforestacija

Uničevanju gozdov izven meja EU, ki ga povzroča način pridelave surovin za izdelke, ki jih trošimo v EU, pravimo »uvožena deforestacija«. Evropska unija je eden od največjih uvoznikov tropske deforestacije in povzročiteljev z njo povezanih emisij.

V projektu skupaj s partnerji zagovarjamo sprejem in implementacijo učinkovite zakonodaje EU z nagovarjanjem odločevalcev na nacionalni in EU ravni. Z mediji in organizacijami, ki delujejo na področju pravic potrošnikov, ter z drugimi zainteresiranimi stranmi ozaveščamo o povezavah med potrošnjo in uničevanjem gozdov.

Izpostavljamo

Sprejem uredbe EU o prepovedi uvoza in uvoza izdelkov, ki so povzročili deforestacijo.

Aktivnosti

1. zagovorniške aktivnosti na ravni EU (slovenski poslanci v Evropskem parlamentu) in na nacionalni ravni (Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano);
2. nadaljevanje partnerstva z Zvezo potrošnikov Slovenije in priprava različnih prispevkov na teme, povezane z uničevanjem gozdov;
3. obisk predstavnice staroselske skupnosti iz Brazilije Alice Pataxó;
4. sodelovanje v koaliciji Together4Forest;
5. medijske objave na temo uvožene deforestacije.

Cilji & načrti

- sprejem ambiciozne zakonodaje na ravni EU;
- uspešna implementacija zakonodaje;
- povečati zavedanje med širšo javnostjo o povezavah med izdelki vsakdanje rabe in »uvoženo« deforestacijo.

Financerji & partnerji

Financer: Swiss Philanthropy Foundation

Partnerji: Fern, ZERO, Südwind, DUH, Forests of the World, PKE Gliwice, Canopée, Envöl Vert, Ecologistas en Acción, Mai bine

Povezava

<https://focus.si/projekti/uvozena-deforestacija>

Our Food. Our future

Naš prehrambni sistem močno vpliva na podnebne spremembe, kršenje človekovih pravic in vzroke za migracije (revščina, lakota itd.). Ključni cilj projekta je zagotoviti trajnostno spremembo odnosa in vedenja več kot 30 milijonov mladih Evropejcev. V lanskem letu smo v Sloveniji izvedli raziskavo o prehranjevalnih navadah mladih v Sloveniji ter z različnimi ozaveščevalnimi aktivnostmi izpostavljali globalne povezave med vprašanji in jasno pokazali, da imamo vsi pomembno vlogo pri spodbujanju pravičnejšega, dostojanstvenega in vključujočega sveta.

Eden glavnih ciljev projekta Our Food. Our Future – Hungry for Justice (oz. poslovenjeno Futr za Jutr) je ozaveščati in mobilizirati mlade Evropejce za prehod na trajnostne vzorce porabe ter tako prispevati k spodbujanju pravičnejšega, dostojnejšega in trajnostnega razvoja.

Leto 2022 je bilo zaznamovano s povezovanjem z državami proizvajalkami – dvakrat so nas obiskali aktivisti iz Brazilije, mi pa smo obiskali Bolivijo, kjer smo se skupaj z novinarko Majo Prijatelj Videmšek in fotoreporterjem Matjažem Krivicem odpravili po poti deforestacije.

Pripravili smo tudi igrico, s katero ozaveščamo o vplivu naše vsakdanje hrane na okolje in človekove pravice. Sodelujemo z Zvezo potrošnikov Slovenije, izvedli smo Šolo za vplivneže in nadaljevali s komunikacijo na profilih Futr za Jutr. Med drugim smo objavili raziskavo o prehranjevalnih navadah mladih in izvedli pravičnotrговinski piknik na Prulah.

Aktivnosti

1. obisk raziskovalcev Carlosa Eduarda Silve in Natálie Suzuki ter Alicie Pataxó iz Brazilije;
2. reportažno potovanje v Bolivijo po poteh uničenega gozda;
3. spletna igra Futr za jutri;

4. raziskava Prehranjevalne navade mladih v Sloveniji;
5. profil Futr za jutro na FB in IG;
6. šola za mlade vplivneže.

Cilji & načrti

V letu 2023 bomo nadaljevali z delom na procesu CSDDD oz. Justice is Everybody's Business. Mlade bomo podpirali pri izvedbi dogodkov in festivalov na temo hrane in prehranskega sistema. Sodelovali bomo na dveh filmskih festivalih in na drugih dogodkih. Izvedli bomo fotografsko razstavo na prostem v več slovenskih mestih.

Povezave

<https://focus.si/projekti/ourfoodourfuture>

<https://ourfood-ourfuture.eu>

<https://www.facebook.com/FutrZaJutr>

<https://www.instagram.com/futrzejutr>

OUR FOOD
OUR FUTURE

Moja revolucija 4.0

- refleksije za današnjo mladino

V okviru projekta, ki se je zaključil konec leta, smo izvedli več delavnic in konferenc za mlade, na katerih so ti razvili mladinski manifest, oblikovali revolucionarno turo ter izvedli več srečanj z odločevalci in okroglih miz, s posebnim poudarkom na mladih, ki niso zastopani v strukturah moči.

Projekt se je začel z delom z mladinskimi centri v štirih državah. Delavnice so se začele s predstavitvijo revolucionarnih gibanj mladih v preteklem stoletju, vse do danes. Ob tem smo se osredotočali na zahteve, ki so jih izražali mladi v revolucionarnih gibanjih.

Organizirali smo mednarodno srečanje mladih v Ljubljani in soustvarjali mladinski manifest, ki so ga mladi septembra 2022 predstavili na okrogli mizi v Evropskem parlamentu.

Izpostavljamo

Mladinski manifest

Aktivnosti

1. mladinske delavnice na nacionalni ravni;
2. mednarodna konferenca v Ljubljani;
3. Mladinski manifest 4.0;
4. okrogla miza v Evropskem parlamentu.

Financer

Evropska komisija – EACEA

Povezavi

<https://focus.si/projekti/moja-revolucija-4-0-refleksije-za-danasnjo-mladino>

<https://focus.si/publikacija/central-european-youth-manifesto>

komunikacija

Tudi v letu 2022 smo veliko pozornosti namenili komuniciranju z mediji in drugimi javnostmi preko sporočil za javnost, intervjujev, spletne strani, družbenih omrežij in mesečnega e-novičnika.

Spletno stran, ki je eden osrednjih kanalov komuniciranja, smo prenovili v sodelovanju z grafičnim oblikovalcem Luko Pajntarjem iz studia Kaloop, ki je tudi avtor vizualne podobe Focusa. Ta je nastala predvsem zaradi želje po izboljšani uporabniški izkušnji, zlasti obiskovalcev z mobilnih naprav, ki jih je vedno več. Vizualno je enostavnejša in preglednejša, vsebuje nekaj novih rubrik, med njimi »Focus v medijih«, kjer izpostavljam odmevnejše ali vsebinsko bogatejše intervjuje oz. članke.

V okviru projektnih aktivnosti smo upravljali tudi spletno stran <http://dovoljzavse.si>, FB profil Dovolj za vse ter FB in IG profila Futr za jutro, kjer poteka redna komunikacija s sledilci in sledilkami na temo trajnostnega prehranjevanja.

/ Izpostavljam

Julijska objava na FB o globalnem vročinskem valu je dosegla kar 57.248 ljudi in je bila deljena 164krat.

/ Aktivnosti

1. okoli 40 sporočil za javnost;
2. več kot 850 različnih medijskih objav;
3. sprejem delegacije srbskih medijev na temo okoljskih nevladnih organizacij v EU
4. prenova spletne strani.

1. Facebook

- 3.880 sledilcev, kar je skoraj 400 več kot leto prej;
- profil Dovolj za vse spremlja 1.450 sledilcev, približno 250 več kot leto prej, profil Futr za; jutri pa 724 sledilcev, kar je 100 več kot lansko leto.

2. Twitter

- 856 sledilcev, kar je 130 več kot lani.

3. Instagram

- 608 sledilcev na Focusovem profilu, kar je 220 več kot lani, in 1.552 sledilcev na profilu Futr za jutri, kar je 150 več kot lani.

4. LinkedIn

- 327 sledilcev, kar je skoraj 150 več kot lani.

5. Spletna stran

- okrog 20.000 obiskovalcev.

6. Mesečni e-novičnik

- 523 naročnikov, kar je 160 več kot lansko leto.

Povezave

Focus, društvo za sonaraven razvoj / Focus Association for Sustainable Development: Overview | LinkedIn

Focus – društvo za sonaraven razvoj (@Focus_drustvo) / Twitter

Focus – društvo za sonaraven razvoj | Facebook

https://www.instagram.com/drustvo_focus

Focus, društvo za sonaraven razvoj – YouTube

Dovolj za vse – YouTube

<https://dovoljazavse.si>

(1) Dovolj za vse: Trajnostno upravljanje z viri skupnosti | Facebook

(1) Futr za jutri | Facebook

Futr za jutri (@futrzejutri) • Instagram photos and videos

Povezovanje in sodelovanje

Na mednarodni ravni se povezujemo že od samega nastanka društva. Vpletenost v mednarodne mreže nam zagotavlja pretok informacij, sodelovanje na mednarodnih projektih, možnosti izobraževanja in sooblikovanja politik mrež in politik EU ter podporo pri izvedbi kampanj oziroma akcij (v obliki gradiv, podatkov, orodij, komunikacijskih vsebin ipd.) in nas postavlja na zemljevid evropskih in svetovnih okoljskih NVO

Mednarodno povezovanje

1. CAN Europe: Kot člani mreže Climate Action Network Europe smo pri Focusu spremljali evropske in mednarodne podnebne in energetske politike, ob tem pa smo v Sloveniji med odločevalci promovirali stališča mreže do podnebno-energetskih zadev. Prisotni smo bili številnih sestankih, redno smo sodelovali na konferenčnih klicih mreže in sodelovali na njihovih delavnicah. CAN Europe je tudi koordinator projekta LIFE Unify, ki ga v Sloveniji izvaja Focus.
2. Transport & Environment: Z organizacijo T&E sledimo zakonodaji na področju standardov CO₂, biogoriv, alternativnih goriv, onesnaženosti zraka in drugih prometnih politik na ravni EU in na nacionalni ravni.
3. Friends of the Earth: Udeležili smo se več srečanj mreže. Naša predsednica je članica upravnega odbora mreže. Z njimi smo redno sodelovali pri spremljanju in delu na evropskih podnebnih in energetskih politikah. Na spletni strani, Facebooku in Twitterju smo redno širili in promovirali kampanje mrež ter delili tudi novice drugih organizacij članic, za katere smo ocenili, da bi utegnile zanimati naše sledilce in sledilce.

4. Eurodad: Mreža Eurodad si prizadeva za transformativne spremembe globalnih in evropskih politik, institucij, pravil in struktur, da bi zagotovila demokratično nadzorovan in okoljsko trajnosten finančni in gospodarski sistem.

5. CIVINET Slovenija-Hrvaška-Jugovzhodna Evropa.

Domače povezovanje

V letu 2022 smo v sklopu svojih dejavnosti in projektov sodelovali pri projektih in dejavnostih naslednjih slovenskih mrež in organizacij: Okoljski center, Plan B, Koalicija za trajnostno prometno politiko, Mreža za prostor, Stičišče za davčno pravičnost, Konzorcij vsebinskih mrež Slovenije, Partnerstvo za okolje in zdravje ter Delovna skupina za globalno učenje – Platforma Sloga (naša predsednica je tudi predsednica sveta). Ob tem smo neposredno ali posredno sodelovali še s številnimi drugimi organizacijami, partnerji in posamezniki, s katerimi smo izvajali projekte in kampanje.

Prostovoljstvo / pripravištvo

V društvu so prostovoljci opravili med 500 in 600 ur prostovoljnega dela. Gostili smo tudi pripravnico iz Francije Lucille Mabilais.

/ Vodenje in razvoj

Tudi v letu 2022 smo izvedli letno strateško načrtovanje, na osnovi katerega smo pripravili programske debate in nato prioritete za naslednjih 3–5 let. Izvedli smo četrtna planiranja in pripravili načrt dela.

Zavzemamo se za transparentno delovanje države ter vseh ostalih institucij in organizacij in si želimo, da je tudi naše delovanje transparentno. To smo kot vsako leto zagotavljali z doslednim upoštevanjem zakonodaje (vpisi v registre, redno oddajanje poročil) in z redno komunikacijo z javnostmi – z vzdrževanjem spletnih strani, posredovanjem informacij o društvu in sporočili za javnost. Tudi priprava letnega poročila je namenjena izboljšanju transparentnosti delovanja društva.

Ekipa

Konec leta je delo v Focusu zaključil Tomi Tkalec. Pridružil se nam je Matjaž Grmek, že sredi leta pa tudi Polona Valič. V ekipi gostimo tudi Ženjo Zasiadko iz Ukrajine.

Finance

Finančno poročilo bo pripravljeno po 30. marcu.

